

A. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Konstruując program działania, Państwowa Inspekcja Pracy rokrocznie przeprowadza szeroką konsultację, której celem jest uwzględnienie w planie zadań możliwie najszerszego spektrum zagadnień zgłoszonych przez podmioty działające na rzecz ochrony pracy i sprostanie społecznemu zapotrzebowaniu. Z uwagą analizowane są propozycje tematyczne związków zawodowych i organizacji pracodawców, ministerstw i urzędów centralnych, organów kontroli warunków pracy i jednostek naukowo-badawczych.

Respektując standardy europejskie i zalecenia Rady Ochrony Pracy oraz komisji sejmowych, uwzględniamy także przy doborze zadań programowych potrzeby krajowego rynku pracy oraz sytuację makroekonomiczną, by jak najskuteczniej wypełniać ustawowe obowiązki.

Z związku z trudną sytuacją na polskim rynku pracy (i nasilającą się tendencją do minimalizowania kosztów zatrudnienia), Państwowa Inspekcja Pracy zwróci szczególną uwagę na kwestię zawierania przez pracodawców umów cywilnoprawnych i terminowych. Problemy związane ze stosowaniem tych umów były sygnalizowane inspekcji pracy przez związki zawodowe, Radę Ochrony Pracy i komisje sejmowe, a także szeroko dyskutowane w mediach.

Zgodnie z założeniami do przyszłej strategii UE na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy (lata 2013-2020), prezentowany Program koncentruje się na dwóch zasadniczych kwestiach - ograniczeniu skali wypadkowości w miejscu pracy i rozszerzeniu działalności prewencyjnej. Priorytetem pozostają zmniejszenie liczby wypadków przy pracy i poprawa przestrzegania przepisów bezpieczeństwa pracy. Wspólnotowa strategia formułuje zasadę *prewencja wypadkowa przed rehabilitacją zdrowotną* – i podkreśla znaczenie działań zapobiegawczych na poziomie przedsiębiorstw, polegających na pogłębianiu wiedzy i umiejętności kadry zarządzającej oraz systematycznym instytucjonalnym nadzorze nad warunkami pracy.

Szczególny akcent położony zostanie zatem na promowanie kultury prewencji w środowisku pracy – przede wszystkim poprzez kształtowanie świadomości w zakresie bezpiecznych zachowań w miejscu pracy i zachęcanie pracowników do współdziałania w zarządzaniu bhp w firmie, które ma stanowić integralną część ogólnego zarządzania przedsiębiorstwem.

Prezentowany *Program* obejmuje następujące grupy zadań kontrolnych i prewencyjnych:

- zadania **długofalowe** (na lata 2013-2015), dotyczące strategicznych obszarów ochrony pracy, których specyfika wymaga przyjęcia perspektywy długookresowej. Zadania te realizowane są przez wszystkie okręgowe inspektoraty pracy;
- zadania **roczne** (tj. na 2013 r.), uwzględniające bieżące działania w zakresie ochrony pracy. W ich realizację zaangażowane są - zależnie od rodzaju badanych zagadnień - wszystkie lub część okręgowych inspektoratów pracy.

Zarówno zadania długofalowe, jak i roczne będą koordynowane centralnie, tj. przez Główny Inspektorat Pracy (w niektórych przypadkach - we współpracy z wybranym Okręgiem). Wynika to z potrzeby zapewnienia jednolitej metodyki i jednolitych zasad realizacji tych zadań. Takie podejście umożliwi kompleksową analizę uzyskanych danych i diagnozowanie potrzeb w zakresie ochrony pracy;

- zadania **stałe**, wynikające bezpośrednio z zapisów ustawowych bądź związane z koniecznością stałego monitorowania sytuacji w wybranych obszarach ochrony pracy (m.in.: badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy; kontrole legalności zatrudnienia, szkoleń z zakresu bhp i profilaktycznych badań lekarskich, zatrudniania osób niepełnosprawnych, czasu pracy, udzielania urlopów wypoczynkowych, przestrzegania uprawnień pracowniczych związanych z rodzicielstwem; badanie zgłaszanych skarg).

Ogółem, w 2013 r. Państwowa Inspekcja Pracy planuje przeprowadzić **88 tys. kontroli**, a różnymi formami **działań prewencyjnych** objąć przynajmniej **200 tys.** podmiotów (pracodawców i przedsiębiorców, pracowników, rolników indywidualnych, uczniów, studentów i in.).

W roku 2013 Państwowa Inspekcja Pracy rozpocznie realizację pierwszego etapu długofalowych działań prewencyjno-kontrolnych, obejmujących następujące zagadnienia:

1. Przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu

Symptomy osłabienia gospodarczego, niesprzyjającego tworzeniu miejsc pracy, skłaniają wielu pracodawców do poszukiwania oszczędności i uelastyczniania form zatrudnienia, często z pominięciem obowiązujących regulacji prawnych. Opierając się na wynikach kontroli, informacjach od pracowników i sygnałach z mediów oraz od partnerów społecznych - inspekcja pracy zaplanowała na lata 2013-2015 działania koncentrujące się na dwóch zasadniczych zagadnieniach:

- **Zawieranie umów cywilnoprawnych** w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy

Z danych inspekcji wynika, że pracodawcy coraz częściej zawierają z pracownikami umowy cywilnoprawne, w sytuacji gdy spełnione są warunki właściwe dla umowy o pracę. Takie praktyki przyczyniają się do wzrostu poczucia niepewności zatrudnienia, naruszają obowiązujące przepisy Kodeksu pracy i bez wątpienia obniżają komfort życia pracujących. Istotą działań kontrolnych PIP w tym obszarze będzie zatem weryfikacja zasadności zawierania umów cywilnoprawnych i podjęcie stosownych środków prawnych.

Prowadzone będą zarówno kontrole planowe w wytypowanych zakładach różnych branż, jak i kontrole związane z badaniem zgłaszanych do PIP skarg, w których poruszono kwestię zawarcia umowy cywilnoprawnej zamiast umowy o pracę.

- **Zawieranie umów terminowych**

Według danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w Polsce co czwarty pracownik ma umowę terminową. Niestabilny rynek pracy sprzyja nasilaniu się zjawiska nadużywania tych umów. Zapis art. 25¹ Kp ograniczający dopuszczalność zawierania z pracownikiem kilku umów o pracę na czas określony na tym samym stanowisku, ma na celu zapobieganie owym praktykom prowadzącym do pogłębiania się poczucia destabilizacji zawodowej.

Kontrole, w wytypowanych zakładach różnych branż, obejmą problematykę zawierania i rozwiązywania umów terminowych, ze szczególnym uwzględnieniem

przestrzegania art. 25¹ Kodeksu pracy. Równoległe prowadzone będą kontrole polegające na badaniu zgłaszanych do PIP skarg, w których poruszono kwestię zawierania i rozwiązywania umów na okres próbny, na czas określony (w tym na zastępstwo), na czas wykonania określonej pracy.

- **Kampania informacyjno-promocyjna „Zanim podejmiesz pracę”**

Intensywne kontrole PIP w zakresie przestrzegania prawa pracy przy zatrudnianiu wsparte zostaną szeroką kampanią informacyjno-promocyjną.

Kampania jest skierowana do pracowników, w tym osób wkraczających w etap aktywności zawodowej. Jej podstawowy cel to zwrócenie uwagi na przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki zawierania umów cywilnoprawnych oraz umów terminowych.

2. Wzmoczony nadzór w wybranej grupie zakładów o wysokiej skali zagrożeń zawodowych

Do wzmoczonego nadzoru okręgowe inspektoraty pracy typują zakłady, w których szczególnie duże ryzyko zawodowe wyraża się wysokimi przekroczeniami norm czynników szkodliwych dla zdrowia, wysokimi wskaźnikami wypadkowości (częstotliwości i ciężkości), dużą liczbą rent inwalidzkich przyznawanych z tytułu wypadków przy pracy, chorób zawodowych lub z tytułu ogólnego stanu zdrowia. Długofalowe (zaplanowane na lata 2013-2015) działania kontrolne, a także doradcze i informacyjne, ukierunkowane są na egzekwowanie systematycznej poprawy warunków pracy w tych zakładach.

3. Zarządzanie bezpieczeństwem w średnich i dużych zakładach, w których wystąpiły wypadki przy pracy

Celem długofalowych działań kontrolnych jest sprawdzenie przestrzegania przepisów i zasad dotyczących oceny ryzyka zawodowego w średnich (50-249 pracowników) i dużych (250 i więcej pracowników) zakładach oraz ocena skuteczności podejmowanych środków profilaktycznych zmniejszających *ryzyko*, w aspekcie wypadków przy pracy mających miejsce w zakładzie. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na zakłady, w których zdarzenia wypadkowe wykazują cechy powtarzalności. Planowane są zarówno kontrole sprawdzające – w przedsiębiorstwach, w których w 2011 r. oceniano ww. problematykę, a także kontrole w kolejnej grupie średnich i dużych zakładów.

Równolegle realizowany będzie **program prewencyjny** „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy w średnich i dużych zakładach, w których wystąpiły wypadki przy pracy”. Jego celem jest udzielenie merytorycznego wsparcia pracodawcom/przedsiębiorcom zainteresowanym ograniczeniem zagrożeń wypadkowych.

4. Kampania informacyjno-promocyjna „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”

Celem 3-letniej kampanii jest inspirowanie do zmiany postaw dotyczących bezpieczeństwa pracy, poprzez popularyzowanie wzorcowych zachowań przełamujących stereotypy, a także wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za nieprzestrzeganie przepisów bhp. Jak wynika bowiem z badań inspektorów pracy, wśród przyczyn wypadków dominują przyczyny ludzkie (46,8% w roku 2011) – w tym nieprawidłowe lub samowolne zachowanie pracownika, niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym, nieużywanie sprzętu ochronnego.

Kampanię kierujemy przede wszystkim do pracowników i ich bezpośrednich przełożonych, zatrudnionych w sektorach o wysokim poziomie zagrożeń zawodowych, w szczególności w przemyśle przetwórczym (wyróżniającym się negatywnie pod względem liczby poszkodowanych w wypadkach). Jednocześnie rozpowszechniana będzie informacja o możliwości udziału małych i średnich przedsiębiorstw w programach prewencyjnych PIP, ułatwiających dostosowanie zakładu do obowiązujących przepisów i poprawę warunków pracy.

5. Kampania informacyjno-promocyjna „Szczepnij życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym”

Kampania, realizowana m.in. we współpracy z Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, ma na celu zachęcanie do działań służących zmniejszeniu ryzyka wypadkowego. Zgodnie z założeniami, powinna objąć znaczący odsetek rolników indywidualnych prowadzących produkcję roślinną lub zwierzęcą.

Dotychczasowe działania PIP, w zakresie określonym w ustawie, podejmowane na rzecz ograniczania zagrożeń zawodowych w rolnictwie indywidualnym mają stosunkowo niewielki zasięg z uwagi na dużą liczbę gospodarstw indywidualnych (1,6 mln gospodarstw o powierzchni większej niż 1 ha, wg danych GUS) i ograniczone zasoby kadrowe PIP. Do współdziałania zostaną zaproszeni sygnatariusze *Porozumienia w sprawie współpracy na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie*.

6. Działania prewencyjno-kontrolne dotyczące zagrożeń związanych z nanomateriałami

W 2011 r. Państwowa Inspekcja Pracy przeprowadziła kontrole rozpoznawcze w zakładach różnych branż wytwarzających lub stosujących produkty nanotechnologii. Ustalenia inspektorów wykazały niewystarczającą wiedzę o właściwościach toksykologicznych nanocząstek i zagrożeniach z nimi związanych. Dlatego też PIP planuje podjęcie w tym zakresie długofalowych działań prewencyjno-kontrolnych.

I etap tych działań obejmie przedsięwzięcia o charakterze informacyjno-prewencyjnym, z wykorzystaniem m.in. specjalistycznych materiałów pomocniczych, skierowane do zainteresowanych tą problematyką pracodawców, przedsiębiorców i pracowników. Następnie prowadzone będą (2014-2015 r.) kontrole i rekontrole zakładów produkujących lub stosujących nanomateriały.

C. ZADANIA ROCZNE

Plan pracy PIP na rok 2013 przewiduje zadania kontrolne i prewencyjne dotyczące następujących obszarów ochrony pracy:

1. Wynagrodzenia i inne świadczenia ze stosunku pracy

Problematyka wypłaty należności pracowniczych od lat należy do najbardziej newralgicznych obszarów ochrony pracy, ważnych także ze względu na swój aspekt społeczny.

Działania PIP podejmowane będą zarówno w związku ze zgłaszanymi skargami i innymi sygnałami o naruszeniach przepisów dot. wypłaty świadczeń, jak i w ramach kontroli planowych – w wytypowanej grupie zakładów zróżnicowanej pod względem formy własności, wielkości zatrudnienia czy branży.

2. Zatrudnianie pracowników tymczasowych

W związku z coraz liczniej docierającymi do PIP sygnałami o naruszeniach praw pracowników tymczasowych – planowane jest zintensyfikowanie działań kontrolnych w tym zakresie. Ich podstawowy cel to zdiagnozowanie i ograniczenie zjawiska wykorzystywania przepisów *ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych* niezgodnie z jej założeniami oraz konsekwentne egzekwowanie uprawnień pracowników tymczasowych wynikających z przepisów prawa pracy.

Kontrolami objęte będą zarówno **agencje pracy tymczasowej**, jak i **pracodawcy użytkownicy**. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na agencje kierujące pracownikami tymczasowymi do pracy u zagranicznych pracodawców użytkowników.

3. Podmioty lecznicze

W 2013 roku Państwowa Inspekcja Pracy kontynuować będzie kontrole w podmiotach leczniczych ukierunkowane na egzekwowanie przestrzegania przepisów **prawnej ochrony pracy** w zakresie dotyczącym: zgodności charakteru świadczonej pracy z rodzajem zawartej umowy, czasu pracy (w tym odpoczynku dobowego i tygodniowego), wypłaty wynagrodzenia, urlopów wypoczynkowych oraz zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Tematyka tych kontroli **rozszerzona zostanie o zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy**, dotyczące zwłaszcza oceny ryzyka zawodowego, szkoleń bhp, badań

profilaktycznych, pomiaru czynników szkodliwych dla zdrowia, wyposażenia pracowników w odzież, obuwiu robocze i środki ochrony indywidualnej, a także problematyki wypadków przy pracy oraz organizacji nadzoru i kontroli stanu bhp.

4. Czas prowadzenia pojazdu, przerw i czas odpoczynku oraz czas pracy kierowców

Państwowa Inspekcja Pracy uczestniczy od 2009 r. w realizacji Krajowej Strategii Kontroli przepisów w zakresie czasu jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku kierowców.

Strategia realizowana jest przez organy uprawnione do kontroli w tym zakresie, tj. Inspekcję Transportu Drogowego, Policję, Straż Graniczną, Służbę Celną i Państwową Inspekcję Pracy.

Realizacja zadań zawartych w *Strategii* podlega obowiązkowi sprawozdawczemu do Komisji Europejskiej w cyklach dwuletnich. Państwowa Inspekcja Pracy obowiązana jest przekazywać do Głównego Inspektora Transportu Drogowego dane (uzyskane w wyniku przeprowadzonych kontroli) będące częścią składową ww. sprawozdania.

Skargi kierowane do PIP wskazują ponadto na znaczną skalę łamania przepisów o czasie pracy przez firmy zajmujące się transportem drogowym, co może prowadzić do tragicznych w skutkach wypadków z udziałem prowadzących pojazdy, pasażerów i innych użytkowników dróg. Z tego względu, podobnie jak w 2012 r., kontrole obejmą nie tylko kwestie wynikające z założeń *Krajowej Strategii*, ale również zagadnienia czasu pracy kierowców.

5. Budownictwo

Branżę budowlaną cechują szczególnie wysokie wskaźniki wypadkowości. Stąd też kontynuowane będą, rozpoczęte w latach poprzednich, intensywne działania kontrolne służące ograniczaniu i eliminowaniu zagrożeń na terenach budów. W ramach kontroli **prac budowlanych i rozbiórkowych** szczególna uwaga poświęcona zostanie prawidłowości zamontowania i odbioru rusztowań fasadowych. Przewiduje się ponadto kontynuację kontroli bezpieczeństwa i higieny pracy przy **budowie i remontach dróg**.

Kontrole będą konsekwentnie powtarzane u pracodawców lekceważących obowiązek zapewnienia bezpiecznych warunków pracy.

Równolegle realizowany będzie **program informacyjno–prewencyjny**. Jego cel to podnoszenie standardów ochrony pracy w firmach budowlanych, poprzez popularyzację

wiedzy o zabezpieczeniach zbiorowych oraz promowanie nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych w zakresie bezpieczeństwa pracy. Zwrócimy szczególnie uwagę na zagadnienie przygotowania pracowników do pracy w małych firmach budowlanych, a także na kwestie dotyczące właściwego nadzoru ze strony osób kierujących pracą, nakładów na bhp i zarządzania bezpieczeństwem pracy na dużych placach budów.

Adresaci programu to pracodawcy oraz przedsiębiorcy budowlani, osoby sprawujące nadzór, koordynatorzy ds. bhp, specjaliści służby bhp, generalni wykonawcy i inwestorzy.

Kontynuowana będzie współpraca z organizacjami branżowymi, w szczególności w ramach inicjatywy ***Porozumienie dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie***, skoncentrowana na poprawie warunków pracy u podwykonawców robót budowlanych.

6. Podziemne zakłady górnicze

Inspektorzy kontrolujący podziemne zakłady górnicze skoncentrują się na kwestii **zapobiegania zagrożeniom wypadkowym**. Zakres kontroli obejmuje analizę okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy o charakterze powtarzalnym z odniesieniem do oceny ryzyka zawodowego oraz weryfikację realizacji wniosków profilaktycznych.

Dokonana zostanie także ocena przestrzegania przepisów o **czasie pracy**, ze szczególnym uwzględnieniem zatrudniania pracowników w warunkach przekroczenia NDS i NDN czynników szkodliwych.

Ponadto prowadzone będą kontrole **firm świadczących usługi górnicze** w podziemnych zakładach górniczych, obejmujące zarówno przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy pod ziemią, jak również przestrzeganie przepisów o czasie pracy, ze szczególnym uwzględnieniem zatrudniania pracowników w warunkach przekroczenia NDS i NDN czynników szkodliwych.

7. Zakłady nowo powstałe

Celem planowanych działań jest przede wszystkim zapewnienie bezpiecznych warunków pracy w nowo otwartych zakładach. Ponadto inspektorzy sprawdzą, czy – w przypadku wystąpienia nieprawidłowości w zakresie obiektów i pomieszczeń pracy (biorąc pod uwagę specyfikę, charakter i przeznaczenie obiektu) – dokumentacja projektowa została zaopiniowana przez rzeczoznawcę ds. bhp i czy wskazał on, w formie uwag, rozwiązania nieprawidłowe. Realizacja tematu umożliwi więc analizę wpływu zniesienia obowiązku uzyskiwania opinii rzeczoznawcy ds. bhp na stan warunków pracy w zakładach rozpoczynających działalność.

8. Bezpieczeństwo przeciwybuchowe przy współpalaniu biomasy i węgla w elektrowniach i elektrociepłowniach - rekontrole zakładów kontrolowanych w latach 2010-2012

Rekontrole mają na celu sprawdzenie stanu bezpieczeństwa przy współpalaniu biomasy i węgla w energetyce zawodowej - po kontrolach przeprowadzonych w latach 2010-2012 w związku z zaistniałymi katastrofami w zakładach tej branży.

Inspektorzy PIP dokonają kompleksowej oceny realizacji wydanych wówczas decyzji, ze szczególnym zwróceniem uwagi na to, czy poprawiono w kontrolowanych zakładach stan ochrony przeciwybuchowej.

9. Zakłady branży naftowej - działania kontrolno-prewencyjne

Kontynuowane będą, rozpoczęte w 2010 r., kontrole mające na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz eliminację stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień.

Kontrolami PIP objęte zostaną kolejne Zakłady Dużego Ryzyka (ZDR) i Zakłady Zwiększonego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) wg kryteriów Dyrektywy Seveso II, szczegółowo określonych w *rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej*.

W ramach **działań prewencyjnych** poszczególnym przedsiębiorcom sektora naftowego udostępniona zostanie lista kontrolna służąca do samokontroli, opracowana wspólnie z przedstawicielami przemysłu naftowego i innymi organami nadzoru nad warunkami pracy. Przedsiębiorcy, dokonując samokontroli, będą mieli sposobność zidentyfikowania i usunięcia nieprawidłowości jeszcze przed wizytą inspektorów pracy.

10. Wymagania zasadnicze i minimalne

Inspektorzy ocenią przestrzeganie przez pracodawców przepisów *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy*. Kontrole te przeprowadzone będą w zakładach, w których użytkowane są **maszyny do obróbki drewna** (np. produkcja mebli, drzwi, okien, schodów,

balustrad, okładzin podłogowych, palet, tralek, stolarnie, itp). Jest to grupa maszyn stwarzających szczególnie wysokie ryzyko zawodowe (wypadki śmiertelne i ciężkie).

W zakładach stolarskich oraz innych firmach eksploatujących obrabiarki do drewna ocenione zostanie także spełnianie **wymagań zasadniczych dla tej grupy maszyn**. Działania powyższe realizowane będą w ramach *nadzoru rynku*.

Równolegle realizowany będzie **Program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez użytkowane maszyny i urządzenia do obróbki drewna**. Dla pracodawców zainteresowanych udziałem w programie przewidziane są w szczególności specjalistyczne szkolenia. Dotyczyć one będą rozwiązań technicznych i organizacyjnych służących obniżeniu poziomu ryzyka wypadkowego przy obsłudze ww. maszyn.

Ponadto planuje się kontrole spełniania **wymagań zasadniczych dla środków ochrony słuchu**. Inspektorzy PIP sprawdzą, czy użytkowane przez pracowników środki ochrony słuchu są zgodne z zasadniczymi i/lub innymi wymaganiami bezpieczeństwa i higieny pracy.

11. Zakłady azotowe branży chemicznej

Zakres kontroli obejmuje kompleksową ocenę przestrzegania w zakładach azotowych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Wytypowane do kontroli firmy są Zakładami Dużego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (wg kryteriów Dyrektywy Seveso II). Przy realizacji tematu przewiduje się współpracę z Państwową Strażą Pożarną i Inspekcją Ochrony Środowiska.

Równolegle prowadzone będą **działania prewencyjne** służące stymulowaniu przedsiębiorstw branży azotowej do systematycznej poprawy stanu bhp.

12. Bezpieczeństwo chemiczne w zakładach pracy

W toku kontroli inspektorzy ocenią poziom przestrzegania przez pracodawców przepisów dotyczących bezpieczeństwa przy magazynowaniu, wytwarzaniu i stosowaniu substancji chemicznych i ich mieszanin, zwracając szczególną uwagę na zagrożenia związane z możliwością wystąpienia w miejscu pracy atmosfery wybuchowej.

Planowane są zarówno **kontrole sprawdzające** w zakładach objętych ww. działaniami w 2012 r., jak i **kontrole nowej grupy zakładów**, ze szczególnym uwzględnieniem firm, w których w latach 2010-2012 miały miejsce wypadki przy pracy (lub zdarzenia potencjalnie wypadkowe) związane z możliwością wystąpienia atmosfery

wybuchowej albo naruszeniem przepisów bhp przy magazynowaniu, wytwarzaniu i stosowaniu substancji chemicznych.

13. Dystrybucyjne zakłady gazownicze

Podstawowym celem kontroli jest sprawdzenie, czy przy eksploatacji, remontach, przebudowie sieci i instalacji gazowych gazu ziemnego, przy wykonywaniu prac gazoniebezpiecznych i prac niebezpiecznych oraz montażu i demontażu gazomierzy przestrzegane są przepisy bhp, a także rozpoznanie, jakie zagrożenia i w jakim stopniu występują. Szczególna uwaga zwrócona zostanie na prace konserwacyjne i remontowe. Większość prac tego typu jest zlecana i wykonywana przez zewnętrzne podmioty gospodarcze, nie zawsze przestrzegające wymaganych procedur bezpieczeństwa pracy.

Wymieniona branża nie była od 2004 roku objęta przez PIP kompleksowymi kontrolami. Planowane działania umożliwią więc także ocenę, jakie nieprawidłowości towarzyszą procesowi wdrożenia postanowień *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy budowie i eksploatacji sieci gazowych oraz uruchamianiu instalacji gazowych gazu ziemnego*.

14. Pozyskiwanie i zrywka drewna

Skontrolowane zostaną zakłady usług leśnych (a także niektóre nadleśnictwa wykonujące we własnym zakresie część ww. prac) - wytypowane na podstawie analizy statystyk wypadków i chorób zawodowych, wyników kontroli z lat poprzednich, napływających skarg. Inspektorzy PIP zwrócą uwagę na poszczególne etapy organizacji procesu technologicznego (zlecenie jego wykonania, nadzór nad prawidłowym przebiegiem). Umożliwi to ocenę przestrzegania przepisów przy usługowym wykonywaniu pozyskiwania i zrywki drewna, a także ocenę współpracy Administracji Lasów Państwowych ze zleceniobiorcami usług leśnych.

15. Zakłady przemysłu spożywczego

Przedmiotem kontroli będą zagadnienia bezpieczeństwa pracy przy **uboju zwierząt i przetwórstwie mięsa**, w **przetwórstwie ryb i owoców morza**, a także w zakładach **piekarniczych i cukierniczych**.

Szczególną uwagę inspektorzy zwrócą na zagrożenia stanowiące źródło wypadków przy pracy (do kontroli wytypowane zostaną zakłady, w których w latach 2009-2012 odnotowano wysoką liczbę zdarzeń wypadkowych).

16. Placówki szkolne

W szkołach corocznie dochodzi do blisko 100 tys. wypadków z udziałem uczniów oraz prawie 5 tys. wypadków dot. nauczycieli i innych osób pracujących w oświacie. Corocznie odnotowuje się również kilkaset przypadków chorób zawodowych narządu głosu wśród nauczycieli. Przedstawione dane statystyczne świadczą o wysoce niezadowalającym stanie bezpieczeństwa i higieny pracy w tych placówkach.

Celem działań będzie przede wszystkim kształtowanie świadomości zagrożeń, zarówno wśród nauczycieli i innych pracowników szkół, jak i uczniów. Kontrolami objęte zostaną **szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne**.

Równolegle realizowany będzie **program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”**.

17. Program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”

Ideą programu jest zwiększenie wiedzy nauczycieli o zagrożeniach występujących w środowisku pracy oraz kształtowanie kultury bezpieczeństwa wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów, przy partnerskiej współpracy instytucji i placówek zainteresowanych tą problematyką, a zwłaszcza Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego.

18. Program informacyjno-promocyjny „Ochrona zdrowia w miejscu pracy – ograniczanie negatywnych skutków narażenia na szkodliwe czynniki środowiska pracy”

W ramach programu zorganizowane zostaną m.in. spotkania i konferencje poświęcone tematyce zapobiegania chorobom wynikającym z narażenia na określone czynniki szkodliwe w środowisku pracy. Zwrócimy szczególną uwagę na konieczność zapewnienia ochrony zdrowia pracowników w aspekcie wydłużania się okresu ich aktywności zawodowej.

19. Program prewencyjny dla mikrozakładów „Zdobądź dyplom PIP”

Wyniki kontroli przeprowadzanych w mikroprzedsiębiorstwach wskazują na ciągle niski poziom wiedzy o bhp u tej grupy pracodawców.

Program ma na celu ułatwić właścicielom najmniejszych firm dostosowanie zakładu do obowiązujących przepisów bhp. Zainteresowanym pracodawcom udostępniane będą materiały informacyjne wraz z przykładami *dobrych* praktyk (rozwiązania techniczne

i organizacyjne służące poprawie warunków pracy). W czasie programu pracodawcy będą korzystać z eksperckiej pomocy inspektorów pracy.

20. Konkursy

W 2013 r. przewiduje się zorganizowanie i przeprowadzenie na szczeblu centralnym lub okręgowych inspektoratów pracy następujących **konkursów promujących pozytywne postawy w zakresie ochrony pracy**:

- A. *Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej*
- B. *Konkurs wiedzy nt. prawa pracy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych*
- C. *Najaktywniejszy zakładowy społeczny inspektor pracy*
- D. *Konkurs dla pracowników młodocianych*
- E. *Buduj bezpiecznie*
- F. *Bezpieczne gospodarstwo rolne*
- G. *Bezpieczne lato*

D. ZADANIA STAŁE PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI PRACY
--

Państwowa Inspekcja Pracy realizuje również wiele innych zadań, wynikających wprost z zapisów ustawowych, albo też związanych z koniecznością stałego monitorowania sytuacji w wybranych obszarach ochrony pracy.

Stałe działania PIP w obszarze **praworządności w stosunkach pracy** to przede wszystkim kontrole przestrzegania przepisów w zakresie **czasu pracy, urlopów** pracowniczych, ochrony uprawnień związanych z **rodzicielstwem** oraz zatrudniania pracowników **młodocianych**. Będą one realizowane zarówno w związku ze zgłaszanymi do inspekcji skargami, jak i w trakcie kontroli planowych.

Bardzo istotnym aspektem działalności PIP w obszarze **bezpieczeństwa pracy** jest badanie **okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy**, a także kontrola stosowania środków zapobiegających tym wypadkom. Szczególną uwagę inspektorzy nadal będą zwracać na problematykę **oceny ryzyka zawodowego** - podstawowego elementu systemowego zarządzania bezpieczeństwem w miejscu pracy.

Przedmiotem działalności kontrolnej pozostaną kwestie właściwego **przygotowania pracowników do pracy** (szkolenia w dziedzinie bhp, badania lekarskie, informowanie pracowników o ryzyku zawodowym) oraz realizacji zadań **służby bhp**. Ponadto inspektorzy

oceniać będą prawidłowość informacji – składanych do ZUS przez pracodawców – zawierających **dane dla ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe**. Bazy danych o zakładach w których miały miejsce wypadki przy pracy – gromadzone i przekazywane przez ZUS do PIP – wykorzystywane są do planowania działań prewencyjno-kontrolnych.

Kontynuowany będzie nadzór nad **placówkami handlowymi**, w tym wielkopowierzchniowymi, ze szczególnym uwzględnieniem placówek nowo powstałych.

Nadal wymagają kontroli i nadzoru zagadnienia związane z przestrzeganiem przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy oczyszczaniu kraju z **azbestu**. Działania PIP kontynuowane będą w ramach rządowego *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski*, który obowiązuje od 2009 r.

Podobnie jak w latach ubiegłych, prowadzone będą kontrole przestrzegania przepisów dotyczących zatrudniania **osób niepełnosprawnych**, w tym w zakładach pracy chronionej i w zakładach ubiegających się o taki status.

Dodatkowe zadania PIP, wprowadzone w życie z dniem 1 stycznia 2010 r., wynikają z ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych i dotyczą **kontroli prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze**. Zgodnie z przepisami ww. ustawy, właściwe organy Państwowej Inspekcji Pracy są uprawnione do nakazania pracodawcy, by umieścił pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a także do nakazania wykreślenia go z ewidencji lub sporządzenia korekty wpisu dokonanego w tej ewidencji.

W 2013 r. będą kontynuowane działania z zakresu kontroli **legalności zatrudnienia**, polegające na:

- kontroli legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej **obywateli polskich** oraz kontroli przestrzegania obowiązku:
 - informowania powiatowych urzędów pracy przez bezrobotnych o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności,
 - opłacania składek na Fundusz Pracy;
- kontroli legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez **cudzoziemców**;
- kontroli przestrzegania przez **agencje zatrudnienia** przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;

- ściganiu **wykroczeń**, o których mowa w art. 119-123 *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zm.).

Na mocy **ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej** (Dz.U. z 2012 r., poz. 769), wdrażającej do polskiego prawa postanowienia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2009/52/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. przewidującej minimalne normy w odniesieniu do kar i środków stosowanych wobec pracodawców zatrudniających nielegalnie przebywających obywateli krajów trzecich (Dz.U.UE.L.2009.168.24), Państwowa Inspekcja Pracy została zobowiązana do realizacji nowych zadań polegających na:

- **ściganiu wymienionego w art. 11 ww. ustawy wykroczenia**, polegającego na uporczywym powierzaniu wykonywania pracy cudzoziemcowi przebywającemu bez ważnego dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy praca ta nie ma związku z prowadzoną przez powierzającego wykonywanie pracy działalnością gospodarczą;
- **współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwem Spraw Wewnętrznych przy określaniu sektorów działalności, w których koncentruje się zatrudnienie nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich** oraz do przesyłania rokrocznie do tych resortów informacji o liczbie przeprowadzonych kontroli i ich wynikach w celu sporządzenia raportu dla Komisji Europejskiej.

Kontrole z zakresu **legalności zatrudnienia obywateli polskich** obejmą wytypowane podmioty w branżach, w których spodziewamy się największej skali i ryzyka występowania nieprawidłowości w zakresie legalności zatrudnienia (zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, budownictwo, transport drogowy towarów, handel oraz rolnictwo). Działania kontrolne zostaną też ukierunkowane na podmioty zatrudniające małą liczbę pracowników lub np. wyłącznie osoby na podstawie umów cywilnoprawnych. W tych podmiotach najczęściej dochodzi bowiem do naruszeń przepisów w zakresie legalności zatrudnienia.

Kontrole **legalności zatrudnienia**, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez **cudzoziemców** realizowane będą podczas każdej kontroli podmiotu, który powierza wykonywanie pracy cudzoziemcom nieposiadającym obywatelstwa państwa członkowskiego UE/EOG lub Szwajcarii. Wobec cudzoziemców z obszaru UE/EOG i Szwajcarii będą prowadzone kontrole w przypadku delegowania ich do pracy na terytorium RP

przez pracodawcę zagranicznego oraz w każdym przypadku uzasadnionego podejrzenia występowania nieprawidłowości (w szczególności na podstawie skarg, wniosków i powiadomień z innych organów, informacji opublikowanych w mediach, informacji własnych itd.). Kontrole planowane – związane z uzyskaną informacją o nielegalnym zatrudnieniu cudzoziemców – prowadzone będą, zależnie od okoliczności, wraz z innymi organami, przede wszystkim z funkcjonariuszami Straży Granicznej lub Policji.

We współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Międzynarodową Organizacją ds. Migracji – Biuro Polska kontynuowana będzie realizacja projektu „**Prawa migrantów w praktyce**”, w ramach którego pracownicy jednostek organizacyjnych PIP biorą udział w koordynowanych przez IOM Polska warsztatach dot. równego traktowania i niedyskryminacji migrantów w Polsce, w szczególności w obcym dla nich środowisku pracy. Przewiduje się również udział pracowników PIP w opracowaniu materiałów informacyjnych dla migrantów, w szczególności w zakresie zasad zatrudnienia i podejmowania pracy w Polsce.

W związku z postanowieniami **dyrektywy nr 96/71/WE** dotyczącej delegowania pracowników w ramach świadczenia usług, Państwowa Inspekcja Pracy włączona jest do systemu wymiany informacji dot. warunków zatrudnienia pracowników delegowanych do pracy na terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej oraz państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależących do UE.

Realizując zadania **instytucji łącznikowej**, Państwowa Inspekcja Pracy będzie współpracowała z urzędami państw członkowskich Unii Europejskiej odpowiedzialnymi za nadzór nad warunkami pracy i zatrudnienia pracowników, skierowanych do wykonywania pracy na ich terytorium na czas określony przez pracodawcę mającego siedzibę w innym państwie członkowskim. Współpraca ta obejmuje przede wszystkim:

- udzielanie informacji o warunkach zatrudnienia pracowników skierowanych do wykonywania pracy na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na określony czas przez pracodawcę mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- informowanie o stwierdzonych wykroczeniach przeciwko prawom pracowników skierowanych do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na określony czas przez pracodawcę mającego siedzibę w państwie będącym członkiem Unii Europejskiej,

- wskazywanie organu nadzoru nad rynkiem pracy, właściwego do udzielania żądanej informacji.

* * *

Tak jak w latach ubiegłych, szczególną uwagę poświęcimy **poradnictwu** z zakresu prawa pracy, w związku z dużym zapotrzebowaniem społecznym w tym względzie (ponad 900 tys. porad w 2011 r.). Bezpłatne porady udzielane są pracownikom, pracodawcom, przedstawicielom związków zawodowych i organizacji pracodawców, służbom bhp i wszystkim innym zainteresowanym podmiotom.

PIP realizować będzie również inne zadania, m.in. w zakresie wydawania i cofania **zezwoleń na wykonywanie pracy lub innego zajęcia zarobkowego przez dziecko** do ukończenia 16. roku życia, na rzecz podmiotu prowadzącego działalność kulturalną, artystyczną, sportową lub reklamową.

Okręgowe inspektoraty nadal prowadzić będą **rejestrację układów zbiorowych pracy**, poprzedzoną badaniem ich zgodności z prawem, w celu wyeliminowania układów zawierających postanowienia mniej korzystne od powszechnie obowiązujących.

W okręgowych inspektoratach pracy rejestrowane będą także **spory zbiorowe** oraz analizowane ich przyczyny, pod kątem możliwości podjęcia przez PIP ustawowych działań.

Opiniowanie projektów aktów prawnych oraz ocena funkcjonowania przepisów z zakresu prawa pracy będą stanowić jak co roku istotną część działań inspekcji.

E. ZADANIA WŁASNE REALIZOWANE PRZEZ OKRĘGOWE INSPEKTORATY PRACY
--

Okręgowe inspektoraty pracy będą realizować także zadania własne (nieujęte w grupie działań koordynowanych centralnie), które wynikają z lokalnych uwarunkowań i potrzeb w zakresie ochrony pracy.

Wśród zróżnicowanych tematycznie propozycji znalazła się m.in. problematyka przestrzegania przepisów prawa pracy u pracodawców dokonujących **zwolnień grupowych**. Analiza rynku pracy, wyniki dotychczasowych kontroli PIP oraz sygnały z mediów dostarczają informacji o planowanych na 2013 rok zwolnieniach przez niektóre przedsiębiorstwa produkcyjne i nieprodukcyjne. Z danych inspekcji wynika, że procedura

zwolnień grupowych nie zawsze jest przez pracodawców respektowana, co skutkuje licznymi naruszeniami uprawnień pracowników.

Prawna ochrona pracy (z uwzględnieniem problematyki legalności zatrudnienia) będzie przedmiotem inspekcji m.in. w placówkach **gastronomicznych**, a także przy pracach **sezonowych**. Kontrole przestrzegania praworządności w stosunkach pracy przeprowadzone zostaną także w jednostkach **samorządowych** oraz w zakładach i jednostkach **budżetowych urzędów miejskich i powiatowych**.

Pod względem spełniania przepisów i zasad bhp skontrolowane zostaną m.in. zakłady zajmujące się wydobywaniem i przeróbką **kopalin mineralnych**, zakłady **rolne**, **oczyszczalnie ścieków**, **stacje uzdatniania wody**, zakłady **garbarskie**, zakłady produkujące **materiały budowlane**.

Okręgowe inspektoraty pracy sprawdzą również przestrzeganie przepisów bhp przy **eksploatacji wózków jezdniowych** z napędem silnikowym, przy produkcji **wyrobów metalowych**, przy przeładunkach w **portach morskich**, przy wykonywaniu **prac spawalniczych** w wybranych zakładach produkcyjnych.

Istotne znaczenie pośród tematów własnych okręgów mają programy informacyjno-promocyjne, stanowiące odpowiedź na najważniejsze problemy współczesnego środowiska pracy. Program „**Stres i inne czynniki psychospołeczne związane z pracą**”, do niedawna realizowany jako projekt centralny, ma na celu ograniczenie negatywnego wpływu stresu poprzez wskazanie praktycznych sposobów radzenia sobie z nim i właściwego diagnozowania jego źródeł. Natomiast program poświęcony **mobbingowi** nie tylko ma pomóc w zidentyfikowaniu zjawiska i przekazać wiedzę o prawnych możliwościach dochodzenia roszczeń przez pokrzywdzonych, ale także uświadomić ekonomiczne i psychospołeczne koszty patologicznych relacji w miejscu pracy, podkreślając znaczenie prewencji.

Przygotowując plan działań promocyjno-prewencyjnych na 2013 r., okręgowe inspektoraty pracy przewidziały również liczne **konkursy**, takie jak: *Soltys – organizator pracy bezpiecznej*; *Jestem bezpieczny w gospodarstwie rolnym* - dla młodzieży; *Bhp w praktyce* - dla zakładów usług leśnych; konkursy wiedzy o bhp dla uczniów szkół budowlanych.

F. DZIAŁALNOŚĆ WEWNĄTRZORGANIZACYJNA

Oferta szkoleniowa dla pracowników PIP, w szczególności wykonujących i nadzorujących czynności kontrolne, odzwierciedla potrzeby zgłoszone przez poszczególne jednostki/komórki organizacyjne PIP, indywidualne potrzeby pracowników, a nade wszystko priorytety urzędu.

Szkolenia obejmą zagadnienia z dziedziny prawa pracy, w tym bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz problematykę prewencji i promocji, jak również wiedzę z innych dziedzin, np. finansów, informatyki, psychologii.

Wzorem lat ubiegłych, doskonalenie zawodowe pracowników Państwowej Inspekcji Pracy odbywać się będzie w ramach:

- **szkoleń centralnych**, tj. dla przedstawicieli wszystkich jednostek organizacyjnych PIP (w większości w Ośrodku Szkolenia PIP we Wrocławiu);
- **szkoleń wewnętrznych**, organizowanych dla pracowników danej jednostki organizacyjnej PIP;
- **narad instruktażowo-szkoleniowych**, podczas których rozstrzygane będą problemy związane z realizacją zadań kontrolnych i prewencyjnych, wynikających z rocznego planu pracy PIP;
- **specjalistycznych konferencji**, sympozjów i seminariów, których tematyka wiąże się z zakresem zadań PIP.

W dbałości o wysoką jakość szkoleń, kontynuowana będzie współpraca - w zakresie doboru wykładowców oraz ustalania programów – z instytutami naukowo-badawczymi, a w szczególności z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym, z uczelniami wyższymi, prokuraturą, sądami oraz organami nadzoru, takimi jak Urząd Dozoru Technicznego, Straż Graniczna, Inspekcja Transportu Drogowego.

Ponadto, w celu zwiększenia efektywności szkoleń, w ich programach przewidziano **zajęcia praktyczne**, w tym wizyty w zakładach pracy. Do przeprowadzenia zajęć będą również zapraszani przedstawiciele firm specjalizujących się w dostarczaniu produktów i usług służących bezpieczeństwu pracy.

Planowane jest monitorowanie szkoleń centralnych, poprzez wizytacje oraz analizę anonimowych ankiet, wypełnianych przez uczestników po zakończeniu szkolenia, jak również poprzez analizę ankiet opiekunów szkoleń.

W 2013 r. kontynuowane będą prace związane z **informatyzacją PIP**. Obejmą one:

- opracowanie założeń do wdrożenia elektronicznego obiegu dokumentów (zadanie na lata 2013 -2015),
- zapewnienie sprawnych i skutecznych mechanizmów bezpieczeństwa informacji, w tym w szczególności ochrony zasobów PIP,
- budowę portalu PIP oraz zintegrowanego systemu informatycznego wspierającego zarządzanie w Państwowej Inspekcji Pracy;
- modernizację lokalnych sieci teleinformatycznych (LAN) oraz utrzymanie sieci WAN PIP,
- modernizację i rozbudowę zasobów komputerowych oraz zakupy oprogramowania,
- szkolenia informatyczne.

G. WSPÓLDZIAŁANIE NA RZECZ OCHRONY PRACY Z INSTYTUCJAMI KRAJOWYMI ORAZ WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Współdziałanie wszystkich organów i instytucji zainteresowanych problematyką ochrony pracy jest niezbędnym warunkiem trwałej poprawy stanu przestrzegania prawa.

W 2013 r. Państwowa Inspekcja Pracy będzie kontynuować współpracę z organami władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej, jednostkami samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, organami nadzoru nad warunkami pracy, organizacjami pracodawców i pracowników, placówkami naukowo-badawczymi, mediami.

Wśród partnerów PIP w działaniach na rzecz ochrony pracy wymienić należy przede wszystkim:

- **organy nadzoru i kontroli warunków pracy** - współpraca oparta głównie na wzajemnym wykorzystaniu kadry oraz informacji i doświadczeń;
- **ogólnopolskie organizacje pracodawców i związków zawodowych**. Z doświadczeń PIP i zagranicznych inspekcji wynika, że dużo większą efektywnością charakteryzują się działania prewencyjne adresowane do struktur organizacyjnych, a nie do pojedynczych pracodawców czy pracobiorców. Szczególną wagę PIP przywiązuje do prowadzenia – na wniosek związków zawodowych – szkoleń dla społecznej inspekcji pracy;

- *Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy* – współpraca dotyczyć będzie zwłaszcza promocji i wspomagania polskich przedsiębiorców we wdrażaniu systemowych rozwiązań dot. zarządzania bezpieczeństwem pracy;
- *Instytut Medycyny Pracy w Łodzi* – kontynuacja współpracy w zakresie promocji ochrony zdrowia w miejscu pracy. Podkreślić należy, że Instytut przekazuje PIP bardzo potrzebne w działalności prewencyjno-kontrolnej inspektorów pracy dane dotyczące stwierdzonych chorób zawodowych;
- *Instytut Medycyny Wsi w Lublinie* – współpraca obejmie problematykę bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy pracy rolniczej;
- *centralne organy państwa i agendy działające w obszarze rolnictwa, związki, organizacje i stowarzyszenia rolnicze*. Przedsięwzięcia te prowadzone będą głównie we współdziałaniu z sygnatariuszami *Porozumienia w sprawie współpracy na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie*;
- sygnatariusze porozumień współinicjowanych przez Głównego Inspektora Pracy:
 - *Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie*;
 - *Porozumienia na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska w przemyśle naftowym i gazowym*.

Zapewnienie efektywności i skuteczności działań kontrolnych w zakresie legalności zatrudnienia wymagać będzie:

- rozwijania współpracy z organami **Policji**, a zwłaszcza prowadzenia kontroli w asyście policjantów w sytuacjach, w których istnieje ryzyko narażenia kontrolujących na niebezpieczeństwo oraz w przypadku kontroli na rozległych terenach (budowy, roboty drogowe, roboty polowe);
- ścisłego współdziałania z jednostkami organizacyjnymi **Straży Granicznej**, przede wszystkim w zakresie: przekazywania informacji o naruszeniu przepisów dotyczących cudzoziemców, podejmowania wspólnych kontroli w przypadkach uzyskania informacji o nielegalnym zatrudnieniu cudzoziemców, a także podnoszenia kwalifikacji zawodowych inspektorów pracy i funkcjonariuszy SG, poprzez organizowanie kursów i szkoleń oraz wymianę wykładowców;
- kontynuowania współpracy z powiatowymi urzędami pracy oraz jednostkami organizacyjnymi **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych** w zakresie przepływu informacji

oraz wdrażania wypracowanych procedur dotyczących udostępnienia przez ZUS danych zgromadzonych na koncie ubezpieczonego i koncie płatnika składek.

Kontynuowana będzie współpraca Państwowej Inspekcji Pracy z Prokuraturą RP, polegająca przede wszystkim na:

- regularnych spotkaniach upoważnionych przedstawicieli okręgowych inspektoratów pracy z prokuratorami prokuratur okręgowych, którzy pełnią funkcje koordynatorów ds. współpracy z Państwową Inspekcją Pracy;
- wspólnych szkoleniach inspektorów pracy i prokuratorów dot. m.in. zasad prawidłowego przygotowania zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa kierowanych do prokuratury; praktycznych problemów związanych z prawem i postępowaniem karnym, jakie pojawiają się w działalności inspektorów; zasad współdziałania w badaniu przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy oraz ściganiu przestępstw przeciwko prawom pracowników;
- przekazywaniu przez prokuratorów inspektorom pracy informacji o własnych śledztwach w związku z wypadkami przy pracy;
- prowadzeniu kontroli na wniosek prokuratury.

* * *

W ramach **współpracy międzynarodowej** Państwowa Inspekcja Pracy realizować będzie przede wszystkim zadania wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej.

Członkostwo w **Komitecie Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC)** wiąże się z udziałem członków Komitetu – przedstawicieli kierownictwa Państwowej Inspekcji Pracy w posiedzeniach plenarnych Komitetu (dwa spotkania w roku w krajach sprawujących prezydencję w UE, w 2013 r. będą to Irlandia i Litwa).

W 2013 r., w ramach przeprowadzanej przez SLIC **oceny systemów inspekcyjnych** państw członkowskich, odbędzie się w Polsce tygodniowa wizyta międzynarodowego zespołu ekspertów, który dokona oceny funkcjonowania Państwowej Inspekcji Pracy. Podstawowym elementem oceny będzie przegląd możliwości wdrażania i egzekwowania dyrektyw UE w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wzorem poprzednich lat, Państwowa Inspekcja Pracy zamierza przystąpić do **Programu wymiany inspektorów pracy** w ramach Komitetu SLIC. Program finansowany jest ze środków Komisji Europejskiej.

Ponadto, w związku z realizacją planu działania SLIC, przedstawiciele PIP wezmą udział w następujących spotkaniach **grup roboczych SLIC**: ds. egzekwowania prawa wspólnotowego, ds. europejskiej sieci wymiany informacji CIRCA KSS, ds. dyrektywy maszynowej (MACHEX), ds. europejskiej kampanii kontrolno-informacyjnej pn. „Upadki na tym samym poziomie” oraz ds. wspólnotowej strategii bhp na lata 2013-2020.

Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Pracy będą również zaangażowani, na wniosek instytucji krajowych (tzw. instytucji wiodących), w prace **grup roboczych Rady Unii Europejskiej** w zakresie dyrektywy o środkach ochrony indywidualnej i dyrektywy maszynowej oraz w prace **grup współpracy administracyjnej (ADCO)** ds. dyrektywy maszynowej, dźwigowej, środków ochrony indywidualnej i prostych zbiorników ciśnieniowych, a także grupy ds. bezpiecznego dostępu do turbin wiatrowych.

W 2013 r. kontynuowana będzie, trwająca od 2002 r., współpraca w ramach Międzynarodowej Sieci Instytutów Szkoleniowych w Dziedzinie Pracy (**RIIFT**). Co roku odbywa się jedno spotkanie członków Sieci.

Wymiana informacji dotyczących delegowania pracowników w ramach transgranicznego świadczenia usług realizowana będzie przede wszystkim z wykorzystaniem **elektronicznego Systemu Wymiany Informacji na Rynku Wewnętrznym (IMI)**. Powyższy System jest wdrażany przez służby Komisji Europejskiej. Państwowa Inspekcja Pracy pełni w nim funkcję **koordynatora ds. Dziedziny Prawodawstwa Delegowanie Pracowników (LIMIC)**. W związku z powyższym przedstawiciele PIP będą uczestniczyć w spotkaniach i szkoleniach dotyczących Systemu Wymiany Informacji na Rynku Wewnętrznym (IMI) organizowanych przez Komisję Europejską. Państwowa Inspekcja Pracy zorganizuje także szkolenia dla pracowników naszego Urzędu w zakresie obsługi modułu Delegowanie pracowników w Systemie IMI.

Ponadto przedstawiciel Państwowej Inspekcji Pracy będzie brał udział w pracach **Komitetu Ekspertów do spraw Delegowania Pracowników**, powołanego przez Komisję Wspólnot Europejskich, m.in. w celu wspierania i wspomaganie państw członkowskich w określaniu i wymianie dobrych praktyk, analizowania wszelkich zagadnień i trudności, jakie mogą wyniknąć w związku z praktycznym stosowaniem przepisów prawa dotyczących delegowania pracowników, a także z egzekwowaniem stosownych przepisów w praktyce.

W celu podsumowania współpracy z partnerami zagranicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem wymiany doświadczeń związanych z wykorzystaniem Systemu IMI, planowane jest zorganizowanie wizyt studyjnych w **Belgii, Czechach, Norwegii i Rumunii**, jak również spotkań w Głównym Inspektoracie Pracy z delegacjami służb inspekcyjnych z **Niemiec, Litwy i Hiszpanii**. Przewidywane jest również opracowanie tekstów porozumień o współpracy między PIP a inspekcjami pracy we **Francji, Finlandii i Rumunii**.

W celu optymalizacji współpracy z organami właściwymi w zakresie kontroli legalności zatrudnienia na terenie UE oraz wzajemnej współpracy administracyjnej, w 2013 r. realizowane będą zawarte w tym zakresie porozumienia dwustronne z **Holandią, Belgią, Norwegią, Portugalią, Luksemburgiem, Hiszpanią, Bułgarią i Litwą**. Państwowa Inspekcja Pracy będzie również realizować porozumienia w zakresie współpracy i wymiany doświadczeń z **Czechami i Słowacją**.

W 2013 r. planowane jest ponadto spotkanie z kierownictwem **słowackiej** inspekcji pracy w celu podpisania aneksu do protokołu o współpracy, poszerzającego uregulowany porozumieniem zakres współdziałania o kwestie dot. legalności zatrudnienia.

W planach uwzględnia się również nawiązanie bliższej współpracy z organami kontroli i nadzoru na **Ukrainie**, odpowiedzialnymi za zwalczanie nielegalnego zatrudnienia, a także za bezpieczeństwo i zdrowie w pracy. Przewiduje się zorganizowanie wizyty studyjnej w celu wymiany doświadczeń, a także opracowanie projektu porozumienia o współpracy między organami ukraińskiej inspekcji pracy i PIP, w szczególności w obszarze legalności zatrudnienia.

W związku z otwarciem rynków pracy **Austrii i Niemiec** dla obywateli RP, w 2013 r. przewidywana jest współpraca z urzędami inspekcji pracy tych państw w zakresie tworzenia materiałów informacyjnych i szkoleniowych dot. prac szczególnie niebezpiecznych w branży budowlanej - także z niemieckim federalnym ubezpieczycielem BGUV, odpowiedzialnym za prewencję wypadkową.

Państwowa Inspekcja Pracy, jako partner **francuskiego Krajowego Instytutu Pracy, Zatrudnienia i Szkolenia Zawodowego (INTEFP)**, będzie zaangażowana w realizację międzynarodowego projektu szkoleniowego dotyczącego pracowników delegowanych, którego pierwsza edycja zakończyła się w 2012 r. utworzeniem platformy internetowej służącej wzajemnej wymianie informacji. W 2013 r. przedstawiciele PIP uczestniczyć będą w ramach ww. projektu m.in. w warsztatach sektorowych w obszarze budownictwa i rolnictwa w Warszawie, Lizbonie, Brukseli i Strasburgu oraz w seminarium podsumowującym, które odbędzie się w czerwcu 2013 r. w Brukseli.

W 2013 r. przewiduje się także zorganizowanie wizyt studyjnych w **Holandii** i **Wielkiej Brytanii**, które dotyczyć będą w szczególności zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy w małych zakładach.

Natomiast w ramach współpracy z **irlandzką** inspekcją pracy planowane jest zaproszenie naszego wieloletniego partnera do Polski, w celu poznania metod organizacji dużej kampanii prewencyjno-informacyjnej w sektorze rolnictwa.

W związku z realizowaną w latach 2011-2012 europejską kampanią o zagrożeniach psychospołecznych, w którą zaangażowana była Państwowa Inspekcja Pracy, planowany jest udział przedstawicieli urzędu w konferencji podsumowującej kampanię, która odbędzie się w marcu 2013 r. w **Szwecji**.

Dodatkowo, w celu doskonalenia programu edukacyjnego dla młodzieży szkolnej i akademickiej – „Kultura bezpieczeństwa”, planowane jest nawiązanie współdziałania z ośrodkami prowadzącymi prace badawcze i wdrożeniowe w tym zakresie we **Włoszech** i **Danii**.

Powyższe założenia wynikają z priorytetów programowych Państwowej Inspekcji Pracy dotyczących współpracy międzynarodowej, uwzględniających m.in. oczekiwania i sygnały napływające z Rady Ochrony Pracy, Parlamentu, a także od partnerów społecznych.